

1992

VESTFOLD FYLKESKOMMUNE
FYLKESKULTURSJEFEN

Lise Emilie Talleraas

Dialog på bristepunktet?

Blikk på den museumspolitiske utviklingen i Vestfold 1975–2000

Hva preger den museumspolitiske utviklingen i Vestfold fra 1970-tallet og fram til beslutningen om nasjonal museumsreform i etterkant av ABM-meldingen i 2000?

I tiårene mellom 1970 og 2000 skjer det en radikal omkalfatring i norsk museums-politikk. Fra å ha vært en offentlig politikk basert på enkeltvedtak, preges den statlige museumspolitikken fra og med 1970-tallet av systematikk og styrings-iver. Museumsfeltets mange små og mellomstore institusjoner betegnes i termer av selvgrodd museumslandskap og som noe i nærheten av et uregjerlig mangfold. Museumspolitikken veksler i tråd med samfunnsdebatten generelt. Med jevne mellomrom endres fortegn, ideologiske tyngdepunkt skyves på, ulike initiativ lanseres. Til tross for dette synes det som om grunnleggende motiveringer knyt-tet til regulering og profesjonalisering opptrer som mer eller mindre konstante elementer i politikktutviklingen.

Norsk kulturpolitikk kan sies å kjennetegnes av visse karakteristiske fram-gangsmåter for implementering av tiltak. Ifølge kulturpolitikkforskerne Hans Fredrik Dahl og Tore Helseth kan disse igjen, samles i mønstre som best kan beskrives som; mekanismene bak kulturpolitikken.¹ Disse prinsippene finner de å ha en «allmenpolitisk gyldighet», ettersom de gjør seg gjeldende i politikken allment, like fullt som i kulturpolitikken. Det ene er prinsippet om lik behand-ling, noe som innebærer at om bevilgende myndigheter imøtekommer krav fra et distrikt, eller én interessegruppe, gjerne leder til forventninger om at dette, ut fra et rettferdighetshensyn, også skal gjelde tilsvarende krav fra andre. Det andre prinsippet, kan betegnes som «det norske system». Det betegner den mekanismen som oppstår når myndighetene forutsetter lokalt initiativ og lokal kapitalreising som betingelse for statlig deltakelse i et prosjekt – og som tilsva-

● Hvalbåten
«Southern Actor» ved
kai på Framnes,
Sandefjord, 1992.
Foto: Jan Lindh.

rende gjør at myndighetene kan kjenne seg forpliktet dersom disse vilkårene er oppfylt.² Spørsmålet som stilles i artikkelen er hvordan disse to prinsippene kommer til uttrykk i samhandlingen mellom de to forvaltningsnivåene; staten og fylkeskommunen, med Vestfold som eksempel. I artikkelen redegjøres det for hovedtrekk i den statlige politikikutviklingen på museumsfeltet og dens betydning som kontekstuell ramme for fylkeskommunens egen politikk på området. I artikkelen følges utviklingen fra 1970-tallet, med St.meld. nr. 93 (1971–72) *Om museumssaken* fram til St.meld. nr. 22 (1999–2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving* (ABM-meldingen).

Implementering av statens museumspolitikkk bød på utfordringer, også i Vestfold. Mye tyder på at kommunikasjonen mellom fylkeskommunen og Kulturdepartementet til tider var noe anstrengt. Mye handlet om økonomi og skuffelse lokalt over manglende økonomiske overføringer fra staten. Museumsutviklingen i Vestfold etter 1990 skjedde ikke som en følge av statlige politikkdokumenter, men av fylkeskommunens satsing. På den annen side er det lite som tyder på at det hersket uenighet mellom departementet og fylkeskommunen når det gjaldt museumspolitikkens underliggende diskurser om regulering og profesjonalisering. Den primære diskusjonen har i hovedsak vært knyttet til finansiering, og her har kommunikasjonen til tider vært på «bristepunktet».

Kulturpolitisk bakteppe

Ideologisk innlemmes landets museer i løpet av 1900-tallet i en statlig kulturpolitikk hvor identitet, dannelse og opplevelse framstår som sentrale elementer. Feltet preges av spenninger mellom sentrum og periferi, og mellom en akademisk orientert og en mer folkelig, aktivitetsorientert formidling. Vern og kunnskap om landets kulturarv defineres inn i nasjonsbyggende diskurser, enten i form av en definert felles nasjonal kulturarv eller som byggesteiner i et lokalt identitetsarbeid. Samtidig blir kulturarvens verdi definert bort fra potensielle konflikter med øvrige samfunnsinteresser. Landets kulturarv er folkets egen og en samlende ramme for det å være norsk. Politisk begrunnes og motiveres museenes betydning med henvisning til nasjon, demokrati, folkeopplysning og identitet. Fortiden etableres som en ukontroversiell og samlende aktivitet for alle grupper i nasjonen Norge.

«Med tio till femten års intervall växlar kulturdebattens spår», skriver den svenske kulturpolitikforskeren Anders Frenander i innledningen til boken *Debattens vågor*, om politisk-ideologiske spørsmål i svensk kulturdebatt.³ Samme utgangspunkt ligger til grunn i den norske kulturpolitikforskeren Geir

Vestheims kronologi om norsk kulturpolitikk fram til 1990-tallet. Vestheim deler denne inn i tre perioder: Allerede før andre verdenskrig innlemmes museer og andre kulturinstitusjoner i et større kulturpolitisk prosjekt, nemlig kampen om befolkningens fritid. Med den økte fritidens trussel om lediggang og unytte skulle folkeopplysningen settes inn, supplert og støttet av kultur og kunst. Dette politiske initiativet ble nedfelt i Kirkedepartementets Folkeopplysningsnemnd.⁴

Samtidig preges utviklingen av en gryende systematisk offentlig politikk basert på distribusjon av kulturtilbud fra sentrum til distriktene, med demokratisering av høykultur som fremste kjennetegn. Denne sentraldirigerte politikken møter i løpet av 1960-tallet kritikk. Kritikken manifesterte seg i en radikal endring på 1970-tallet, en «ny kulturpolitikk» med økte offentlige bevilgninger, forankret i et utvidet kulturbegrep som også inkluderte fritidsaktiviteter, i kombinasjon med desentralisering og regionale initiativ samt administrativ desentralisering og delegering av beslutningsmyndighet. Desentraliseringspolitikken hadde historiske tradisjoner å vise til her i landet. Det nye var anerkjennelsen av disse tradisjonene som ideologisk ramme for en praktisk politikk. Museene fikk satt det frivillige kulturvernarbeidet i sentrum. Hovedoppgaven i den statlige politikken var å bidra til et økonomisk grunnlag for de kulturaktivitetene som ikke kunne utøves forsvarlig ved å være avhengig av et marked eller gjennom egenfinansiering. I neste omgang ble dette avløst av en mer instrumentelt innrettet politikk, hvor kultur ble et middel til å oppnå politiske mål på andre samfunnsområder, som nærmiljøutvikling, grunnlag for bosetting og næringsliv.⁵

Utover 1990-tallet veksler pendelen igjen, nå mot en innretning hvor kultur blir en viktig næringspolitisk faktor innenfor rammen av opplevelsesøkonomi og reiseliv. Samtidig øker kravet om større faglighet i museenes virksomhet, i kombinasjon med en økende profesjonalisering av feltet.

Museenes finansiering – et offentlig ansvar

Museumsdebattene i Stortinget på 1950-tallet var preget av en bekymring for den vanskelige økonomien. Finansiering av museumsvirksomheten rundt om i fylkene hadde karakter av spleiselag. De fleste var såkalte halvoffentlige institusjoner, eid og drevet av foreninger eller stiftelser hvor representanter fra staten og kommunene var med i styrene. Så og si alle disse institusjonene var skapt av enkeltpersoner eller sammenslutninger. Egeninntekter var for mange av dem selve eksistensgrunnlaget, i tillegg til noe kommunal støtte. De statlige tilskuddene var minimale. Den økonomiske situasjonen var vanskelig, for om prosentandelen økte, var tilskuddene små. Museenes egen organisasjon, Norske Museers Landsforbund, og Statens museumsinspektør betegnet det hele som en

krisetilstand. Sett under ett preges diskusjonene – både politisk og i fagmiljøene – av en kriseforståelse med en løsning, en nødvendighet for å styrke lokale og regionale museer, så vel økonomisk som faglig. På statlig hold kulminerte dette med oppnevning av Museumskomiteen av 1967 (Hove-komiteen) og St.meld. nr. 93 (1971–72), *Om museumssaken*.⁶ I meldingen ble museenes økonomi og innbyrdes organisering og struktur tatt opp i en større bredde. Den preges av en kulturpolitisk kontekst kjennetegnet av et utvidet kulturbegrep, demokratiperspektiv og en generell politisk desentraliseringslinje. Ved å knytte museene til fylkenes øvrige kulturretat – politisk og administrativt – var målet å sikre at institusjonenes administrative oppgaver ble ivaretatt, samtidig som fylkeskommunene fikk en mulighet til å inkorporere museene i den øvrige kulturvirksomheten som fylket hadde ansvar for. Den økonomiske delen ble deretter fulgt opp i en egen melding, St.meld. nr. 8 (1974–75), *Om organisering og finansiering av kulturarbeid*. Her ble også et mer detaljert mønster for kulturadministrasjonen på fylkesplan trukket opp.

Disse to stortingsmeldingene danner et tidsskille i den statlige museumspolitikken, bl.a. som følge av forslaget om innføring av tilskuddsordningen, som også representerte en ny modell for utgiftsfordeling. Tidligere var offentlige tilskudd til museene gitt uavhengig av hverandre. Det var behov for en bedre koordinering – med forslag om å gi fylkeskommunene en sentral rolle. Begrunnelsen var at fylkene representerte geografiske enheter i det faglige museumsarbeidet. Hvor mye som skulle gis i økonomisk støtte, skulle bygge på fylkeskommunenes vurdering. Tungt i denne vurderingen skulle målet om en struktur som ga det mest mulig dekkende bildet av distriktets kulturarv, ligge. Meldingene ga med dette forvaltningen styringsverktøy. Fra å ha inntatt en relativt passiv holdning til saksfeltet inntok nå både staten og fylkeskommunene en langt mer proaktiv og styrende tilnærming. Kriterier for beregning av statens andel ble tatt ut fra samme mal som for de videregående skolene. Museenes virke innenfor formidling og undervisning gjorde sammenligningen med videregående skoler nærliggende. Prinsippet førte til at statstilskuddene varierte fra fylke til fylke. Ordningen til de videregående skolene varierte fra 30 til 75 prosent, ut fra en vurdering av den enkelte fylkeskommunens økonomi. For Vestfolds del lå prosentsatsen på 45 %.

Tilskuddsordningen skulle bidra til å høyne museenes faglige og tekniske standard. Ordningen omfattet i hovedsak økonomi og hvordan museumsfeltet skulle administreres i det enkelte fylke. De fire hovedaktørene var fylket, staten, primærkommunene og det enkelte museum. Viktige momenter i tilskuddsordningen var at det samlede offentlige tilskuddet skulle ytes over fylkeskommunens budsjett. Alle ordinære, løpende utgifter, altså driftsutgifter, gikk inn i tilskudds-

grunnlaget.⁷ Kommunene ga sitt tilskudd til museene gjennom fylkesskatten, idet museumsvesenet ble betraktet som en felles oppgave for alle kommunene i fylket. Når det gjaldt vertskommunenes tilskudd, skulle det fastsettes gjennom en avtale mellom fylkeskommunen og vedkommende kommune.⁸

For at et museum skulle oppnå støtte, måtte bestemte vilkår være oppfylt. Det skulle ha status som fylkeskommunalt eller kommunalt museum, eller som en stiftelse eller forening med formål om drift av faste, offentlig tilgjengelige samlinger. Det skulle ha vedtekter godkjent av fylkesutvalget og være av en størrelse som gjorde det til en naturlig museumsenhet. Videre skulle det ha en rimelig teknisk standard med katalogisering og dokumentasjon. Museet skulle være tilgjengelig for publikum, og åpningstidene kunngjort. Skoletjeneste og utstillinger skulle inngå i virksomheten, og museet pliktet å legge fram budsjett, regnskap og årsmelding for fylkeskommunen.⁹ Museer med fast arbeidshjelp skulle også bistå museer uten bemanning når fylkeskonservatoren påla det.¹⁰

Sett under ett representerte stortingsmeldingene en symbiose av en utvikling som Stortinget og departementet, i samråd med Norske Museers Landsforbund, hadde fulgt gjennom hele mellomkrigstiden og etter andre verdenskrig. Ambisjonen om en bedre struktur i museumsfeltet, funksjonsfordeling og styrking av det faglige arbeidet med økning av museenes bevilgninger og antall stillinger framstår på denne måten som en operasjonalisering av Stortinget og landsforbundets ønsker for utviklingen. Intensjonen om styring av museumsfeltets utvikling mislyktes imidlertid. Snarere virket tilskuddsordningen som en generator i opprettelsen av nye, små museer.

I Vestfold ble inntreden på ordningen første gang behandlet av fylkeskommunens kulturutvalg i februar 1974.¹¹ Det vedtok en enstemmig anbefaling. Saken gikk deretter ut på høring til museene og kommunene. Ordningen, slik den var utformet, ble møtt med en kombinasjon av interesse og betenkning. På den ene siden ville den gi et bedre økonomisk grunnlag, men også økt offentlig innflytelse. Styrene for museene i Sandefjord uttrykte denne skepsisen klarest, og takket i første omgang nei til å bli inkludert.¹² Fylkeskommunenes skepsis var av en annen karakter. En forventet omlegging av fylkeskommunenes inntektsgrunnlag, bl.a. med bortfall av repartisjonsskatten,¹³ bidro til at ordningens grunnlag var usikkert, sett fra fylkeskommunens side. Det var i det hele tatt tvil om den ville vedvare. Fylkesrådmann Frøland bemerket i saken til fylkestinget at de øremerkede overføringene som «museumsavtalen» innebar, brøt med prinsipper i den nye finansieringsfordelingen mellom stat, fylker og kommuner som var på trappene. Ordningen ville på den annen side gi det enkelte museum en tryggere økonomi. Fylket ville gjennom sin kontroll med budsjettene kunne bestemme over tilskuddsnivået, og gjennom en ny administrasjonsordning for kultur-

sakene ha mulighet til å legge opp til en samlet og mer planmessig museumsvirksomhet.¹⁴

Etter tre år med forhandlinger – både i fylkestinget og mellom fylkeskommunene, kommunene og museumseierne – gikk Vestfold til slutt inn på avtalen. Fire museer var med fra starten: Vestfold Fylkesmuseum (Tønsberg), Kommandør Chr. Christensens Hvalfangstmuseum (Sandefjord), Herregården i Larvik og Holmestrands Museum. Noen år senere ble ordningen utvidet til også å omfatte Larvik Sjøfartsmuseum og Munchs Hus i Åsgårdstrand. Deretter ble Sandefjord Bymuseum og Eidsfoss Industrihistoriske Samlinger inkludert.

I 1982 varslet Kulturdepartementet endringer, og mulig avvikling av tilskuddsordningen. Veksten i antallet små museer og stammere økonomiske tider krevde, ifølge departementet, en bedre styring med ordningen.¹⁵ Tilskuddsordningen ble videreført, men beregningsgrunnlaget ble endret som følge av endringer i inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner. Prinsippet med beregnede bevilgninger ut fra søknadsmassen ble nå en ordning med fast bevilgning på statsbudsjettet, som deretter ble fordelt mellom fylkeskommunene.¹⁶ I Vestfold ble omleggingen mottatt med stor uro. Bare en håndfull museer var inne på ordningen, og budsjettene var stramme. Etter fylkeskultursjefens oppfatning gjorde staten seg her skyldig i avtalebrudd. Ordningen var blitt endret/brutt uten at saken var blitt drøftet med de berørte parter, i dette tilfelle fylkeskommunen og vertskommunene for de aktuelle museene.¹⁷ Slik fylkeskultursjefen så det, var det viktig å opprettholde og utvide tilskuddsordningen til de halvoffentlige museene og nedfelle den i en egen museumslov. Det «taket» som nå ble satt på tilskuddsordningen, gjorde at avtalen mellom fylkeskommunene og staten, «museumsavtalen», ikke lenger fungerte etter intensjonene. For Vestfolds vedkommende var dette kritisk og satte en stopper for videre utvikling av museumsvesenet i fylket.

Med struktur skal museumslandskapet formes

Ved inngangen til 1900-tallet kan det statlige engasjementet på museumsfeltet beskrives med ordet «fravær», og gjennom hele mellomkrigstiden er museer et lite saksfelt i kulturpolitisk sammenheng. Politikkutviklingen skjedde i form av enkeltvedtak i forbindelse med de årlige stortingsforhandlingene rundt statsbudsjettet. Enkeltvedtakene fulgte likevel en slags rød tråd, hvor regulering var et stikkord. Bestemmelser knyttet til museenes statsbidrag ble vedtatt allerede i 1912. Dernest var det arbeidsdelingen, i første rekke en fastlegging av geografiske innsamlingsområder og hvilke typer gjenstander de respektive museene burde samle inn, som opptok de folkevalgte. Den politiske prosessen som fulgte i kjølvannet av ønsket om regulering kan karakteriseres som et disiplineringsprosjekt,

satt i bevegelse av regjeringer og storting med et ønske om å skape oversiktlig og forutsigbarhet. Det statsvitenskapelige begrepet reguleringsregime er relevant når det gjelder å beskrive den prosessen som fant sted. For Stortinget var det et mål å utforme prinsipper som kunne legges til grunn for departementets håndtering av saksfeltet. Stortingets politikk ble med det rettet inn på å fastsette retningslinjer for hvilke krav som skulle stilles til museene i forbindelse med innvilgelse av statsbidrag, samt komme fram til en samarbeidsmodell museene imellom når det gjaldt innsamling. Kirkedepartementet søkte her råd i det lille museumsmiljøet som fantes. Og allerede i 1916 utarbeidet direktør Hans Aall på Norsk Folkemuseum – på oppdrag fra departementet – et strukturforslag.¹⁸

Tankegangen bak inndelingen var hierarkisk: De sentrale/nasjonale museene øverst, distriktsmuseene og fylkesmuseene i en mellomposisjon og lokalmuseene nederst. Inndelingen var ment å skape et lettfattelig og tilsynelatende velorganisert bilde av hvordan en ideell museumsstruktur burde se ut. Virkeligheten syntes likevel noe mer komplisert enn de skjematiske oppstillingene som ble satt opp. Fra statens side manglet man dessuten virkemidler for å sette et strengt reguleringsregime ut i livet når det gjaldt museumsfeltet.

Mellomkrigstiden framstår likevel som en slags konsolideringsperiode av de føringer og prinsipper som ble nedfelt i de foregående tiårene. Denne konsolideringen innbefattet en økende oppmerksomhet rundt fagligheten i museenes virksomhet. Departementet fikk her en alliansepartner og etter hvert en samarbeidspartner i Landsforbundet. Hverken departementet eller Landsforbundet ønsket å gi slipp på troen på en ideell museumsstruktur. For museenes del førte dette til Landsplanen av 1947, initiert av Landsforbundet.¹⁹ Initiativet hadde også en statlig forankring ved at planens inndeling i ulike museumskategorier ble knyttet opp mot hvilke museer som burde ha ildsikre bygninger. Dette var bygninger som blant annet ble finansiert av de ekstraordinære tilskuddene fra Pengelotteriets overskudd. Landsplanen av 1947 var et resultat av forbundets behov for et planverktøy som kunne regisseres inn i et bredere anlagt statlig planleggingsregime på kulturområdet. Planen representerte likevel lite nytt når det gjaldt kategoriseringen av museumstyper og funksjoner museene imellom. Det nye innenfor kategorisering var likevel at distrikts- og fylkesmuseene burde sikres slike ildsikre bygninger. Disse museenes hadde utviklet seg i en retning av større faglighet, og det var behov for å bygge opp samlinger utenom utstillingene.

Fram til 1960-årene var det likevel lite som innevarslet store endringer. Endringene kom derimot med full styrke på 1970-tallet. Kulturpolitikken fram til da var preget av tillit til sentralstyrt planlegging. Innstillingen til Museumskomiteen av 1967, og den påfølgende Stortingsmelding nr. 93 (1971–72), førte til at museene fikk økonomiske rammebetingelser som representerte en styrking av feltet som

ikke tidligere hadde vært mulig. Rammen for denne forvandlingen ble fastsatt gjennom den desentraliserte museumspolitikken, hvor nå det lokale ble det førende også i den statlige politikken – på museumsområdet, på kulturområdet generelt og på en rekke andre samfunnsområder. Stortingsmeldingen framstår i ettertid som en sammenkobling av Stortingets og departementets fokusering på retningslinjer og forvaltningsprinsipper, og på arbeidet til Norske Museers Landsforbund med å styrke museenes faglige grunnlag og rammer.

Profesjonalisering

1950- og 1960-årene kan beskrives som en begynnende profesjonaliseringsfase, med vekt på oppbygging av et undervisningstilbud for konservatorer. I profesjonaliseringen lå innbakt forestillinger om faglig utvikling, forskning og kunnskapsproduksjon på alle nivå i museumslandskapet. Utviklingen forutsatte en standard, en faglig norm og en utdanning som kunne imøtekomme de kravene som den faglige normen fordret. Ansvaret for museene i fylkene lå i første rekke hos frivillige, og virksomheten var avhengig av i hvilken grad museene selv – gjennom arrangementer og gaver – klarte å skape et økonomisk driftsgrunnlag. Bare et fåtall hadde fast ansatt personale, og for manges vedkommende var det snakk om stillinger som vaktmestere og håndverkere. I Vestfold var det fremdeles i 1970-årene bare ansatt konservator ved to museer: Vestfold fylkesmuseum og Kommandør Christen Christensens Hvalfangstmuseum i Sandefjord.

Løsningen på behovet for mer faglig hjelp kom fra nasjonalt hold – gjennom et forslag om opprettelse av statslønnede stillinger som fylkeskonservatorer. Kirke- og undervisningsdepartementet aksepterte her Landsforbundets problembeskrivelse og løsningsforslag, framlagt i den såkalte Landsplan B.²⁰ I statsbudsjettet for 1961–62 ble det slått fast at de lokale museene som ble styrt av lekfolk, trengte sakkyndig hjelp og tilsyn. For å løse dette problemet framlagde departementet for Stortinget at det skulle opprettes fylkeskonservatorstillinger. Disse skulle være et spleiselag mellom staten og fylkene, og dermed ikke statlige stillinger i fylkene. Fylkeskonservatorene skulle være en faginstans for sakkyndig hjelp og tilsyn med ubemannede museer. I tillegg ble disse stillingene innplassert i en fylkeskommunal byråkratisk struktur, men fikk likevel en stor grad av arbeidsautonomi innenfor denne strukturen. I Vestfold ble tittelen fylkeskonservator tidlig tatt i bruk som stillingsbetegnelse for direktøren på fylkesmuseet. Da den nye finansieringsordningen trådte i kraft på 1960-tallet, ble fylkeskonservatoren i Vestfold både museumsdirektør og fylkeskommunens fagperson og saksbehandler i kulturvernspørsmål. Noen ny fagstilling på museet ble ikke opprettet som følge av ordningen, i stedet fikk direktøren en todelt stillingsinstruks.

Et museumsvesen i krise

Ved inngangen til 1980-tallet fantes det i Vestfold en rekke små, og enkelte mellomstore museer: Kommandør Christen Christensen Hvalfangstmuseum i Sandefjord, Herregården i Larvik, Larvik Sjøfartsmuseum, Svelvik Museum, Holmestrand Museum, Vestfold Fylkesmuseum, Sandefjord Bymuseum, Sandefjord sjøfartsmuseum, Munchs hus i Åsgårdstrand, Stokke bygdetun – i tillegg til det private Preus museum i Horten og det statlige Marinemuseet i Horten samt samlinger i regi av historielag. Seks av museene var innlemmet i tilskuddsordningen for halvoffentlige museer: Vestfold fylkesmuseum, Stokke bygdetun, Sandefjordmuseene, Larvik Bymuseum, Holmestrand museum og Munchs hus. I museumsplanen fra 1980 beskriver fylkeskonservator Erling Eriksen de utfordringer man sto overfor.²¹

Oversikten over de eksisterende museer og samlinger innen fylket oppviste to markante trekk: Det fantes mange museer, fylkets størrelse tatt i betraktning, men samtlige av dem var lokalisert i kystkommuner. Undersøkte man samlingenes art og museene som en samlet enhet, fant man at vesentlige sider av fylkets kulturhistorie var dekket. I første rekke gjaldt dette hovedområder som sjøfart, hvalfangst, jordbruk, kunstindustri, folkekunst, dagligliv og arkeologi. Men det fantes også områder som ikke var tilfredsstillende dekket eller ikke dekket i det hele tatt, som verftsindustri, steinindustri, handel, håndverk, fiske, jakt og nyere jordbruk. Gjennomgående var den nære fortiden svakt representert. Et hovedspørsmål i det videre arbeidet var derfor om man skulle bygge på eksisterende museer eller støtte opp under etableringen av nye. En utbygging av allerede eksisterende museer bød på følgende fordeler: Samlingene var allerede etablert som resultat av lokal interesse. De var et fast utgangspunkt for videre utvikling. En sterk spredning vil kunne resultere i mange små enheter, som igjen ville få liten faglig tyngde. Det var lettere å mobilisere interesse for etablering enn for drift. Korte avstander i fylket bidro på sin side til at eksisterende museer var tilgjengelig for alle.

Konklusjonen var at det burde satses på utbygging av de allerede eksisterende museene. Om det likevel ble etablert et nytt museum i en kommune, burde man se positivt på en søknad om opptak i tilskuddsordningen, under forutsetning av at museet bedret sin geografiske lokalisering innenfor fylket på en markant måte, og i tillegg hadde en tematisk innretning mot områder som var utilfredsstillende dekket i eksisterende museer. Det sto enhver fritt å etablere et museum hvis man ønsket, men det var fylkeskommunens sak – ut fra et fylkesomfattende synspunkt – å bestemme hvilke museer man ønsker å ta inn på tilskuddsordningen, og hvilke man ønsker å utbygge når det gjelder driftsutgifter, alt under forutsetning av at museene for øvrig oppfylte betingelsene i tilskuddsordningens regelverk.

Omleggingen av tilskuddsordningen i 1983 satte en stopper for den utviklingen Eriksen så for seg. I 1986 ble krisen ytterligere påtalt av fylkeskommunen. I fylkeskommunens kulturplan fra 1985 kommer dette enda sterkere til uttrykk. Det var helt nødvendig å ruste opp museumsvesenet i Vestfold før en kunne si at det hadde nådd en akseptabel standard og struktur. En slik heving av standarden krevde at partene som skulle medvirke til finansieringen, viste ansvarlighet i sin bevilgningspolitikk. Staten hadde brutt denne forventningen gjennom sitt tak på tilskuddsordningen.²² Innstrammingen førte til at nye stillinger og prosjekter vanskelig lot seg finansiere over ordningen. På grunn av prisstiging sto staten i realiteten med en mindre prosentandel av museenes driftsutgifter enn da ordningen ble innført. Man fryktet også at den nye finansieringsordningen til fylkeskommunene (rammeoverføringer) etter alt å dømme ville innebære en annen type finansiering av museene. I verste fall ville tilskuddsordningen bortfalle, et vakuum ville oppstå og museene ville måtte leve med en stadig mer amputert tilskuddsordning.²³

Da nok en omlegging av tilskuddsordningen ble varslet fra 1988, denne gang på bakgrunn av utredningene fra Statens museumsråd og museumsorganisasjonene,²⁴ tok fylkeskommunen enda en gang opp spørsmålet rundt de knappe statlige tilskuddene til Vestfold. Situasjonen ble klart formulert i fylkeskultursjef Per Bergs brev til kulturdepartementet i 1991:

Vestfold er blant de fylkene som ligger dårligst an både når det gjelder antall museer på tilskuddsordningen (6 i alt) og størrelsen på statens bidrag til museumsdriften.²⁵ Dette gjenspeiler på ingen måte museenes plass i Vestfold samlede kulturliv, men må mer sees på som et uttrykk for at vi kanskje ikke har vært blant de mest aktive påtrykkerne for å få maksimalt med statsmidler til vår museumsdrift. Fylkeskultursjefen tilskrev dette en særegen vestfoldsk tradisjon der private verneinteresser og større donatorer har dannet hovedaktørene i fylkets museumsarbeid. Tidene forandres og mange føler nå at Vestfolds museumsvesen har havnet i en bakevje der resursene ikke står i forhold til de verneoppgavene vi skal ivareta.²⁶

Fylkeskommunen tar grep

Det skulle gå tolv år før fylkeskommunen fremmet nye planer for museumsvesenet i fylket. I mellomtiden var det skapt et vakuum. Forarbeidet lå i kulturplanen *Utadrettede kulturtiltak* fra 1988, som innvarslet en langt mer aktiv fylkeskommune på kulturfeltet enn tidligere. Her ble det lansert tiltak som eget informasjonssenter knyttet til Borrehaugene, etablering av et eget kunstmuseum, et eget, regionalt musikkarrangement – «Vestfoldfestspillene», som hvert år, i juni

måneds skulle holde konserter og utstillinger ulike steder i fylket, samt rehabilitering og utvikling av det historiske jernverkmiljøet på Eidsfoss.²⁷

Museumsplan for Vestfold 1992–1996 ble fremmet samtidig med forprosjektet for informasjonssenteret på Borre og Fredningsplan for fredete bygninger og anlegg i Vestfold, der sistnevnte var en kombinasjon av dokumentasjon og handlingsplan for restaureringstiltak.²⁸

I planen lå føringer for utviklingen de neste fire årene. I tråd med strukturforslagene fra både Statens museumsråd (1986) og Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer, NKKM (1986) ble det tidligere prinsippet om fylkesmuseum forlatt og erstattet med en regioninndeling.²⁹ Planen la opp til en bemanningsmessig styrking av museene på åtte årsverk, inkludert fellesstillinger. Inndeling av fylket i først tre, deretter fire (Nordre Vestfold), ble gjennomført, i tillegg til etablering av fellestjenester som fotograf og arkivar. Planen fungerte som en rammeplan for utviklingen av museumsfeltet, men enkelte justeringer ble gjort som følge av det fylkeskommunen opplevde som «mange aktører på banen».³⁰

Etablering av en fjerde museumsregion/Nord-Jarlsbergmuseene var et tiltak som ikke inngikk i den opprinnelige planen. Bygging av et informasjonssenter på Borrehaugene og Haugar Vestfold kunstmuseum ble også etter hvert tatt inn i fylkeskommunens satsing på museumsfeltet. Planen la også opp til en fast økonomisk ansvarsfordeling mellom fylkeskommunen og museenes respektive vertskommuner.

NOU 1996:7, Museum – mangfold, minne, møtestad

I april 1996 oversendte Velure-utvalget sin museumsutredning til Kulturdepartementet. Målet med den var å gi et grunnlag for en nasjonal museumspolitik som plasserte museene inn i en større samfunnsmessig sammenheng. I utredningen ble museets rolle som møtested og minne vektlagt. Med minne ble det forstått museets oppdrag som samfunnets kollektive hukommelse. Som møtested skulle museet romme dialog «mellom mennesker og mellom mennesker og kunnskap».³¹

Oppfatningen om at museumsvesenet i Norge var «selvgrodd», kom klart fram i utredningen. Følgen av dette var et «desentralisert mangfold». I NOU-en ble mangfoldet regnet som en kvalitet ved at det kunne forstås som et uttrykk for en sterk folkelig interesse for kunnskap som kunne kaste lys over liv og levevilkår i tidligere tider. Oppgavene til et museum var innsamling, forskning og formidling. Utredningen inneholdt samtidig en føring om regulering og struktur. I det mangfoldige museumslandskapet var det innlysende at ikke alle

museer kunne ivareta alle disse funksjonene. Derfor var det i utgangspunktet ønskelig med en klar arbeidsdeling mellom de større og de mindre museene. I utredningen ble begrepet ansvarsmuseum innført. På fylkeskommunalt nivå ville det være et museum med samordningsansvar for innsamlings-, forsknings- og bevaringsoppgavene for de institusjonene som primært var utstillings- og formidlingssteder. Ansvarsmuseene var også formidlingssteder, men skulle ha museumsfaglig kompetanse som gjorde dem i stand til å gi råd og veiledning til museer innenfor deres ansvarsområde, geografisk og/eller tematisk. De skulle også ivareta utviklingsarbeid innenfor definerte tematiske eller metodiske områder. Ansvar ble på den måten knyttet til ivaretagelse geografisk, tematisk og metodisk. For å styrke det museumsfaglige arbeidet foreslo utvalget bak utredningen en allmenn registrerings- og avtaleordning for de museene som fikk offentlig drifts- eller investeringstilskudd. Ordningen innebar krav om målstyrte langtidspaner, som i sin tur skulle danne grunnlag for tildeling av offentlig driftstilskudd. De øvrige kravene var langt på vei formulert likt med de kravene som fantes i tilskuddsordningen for halvoffentlige museer: ordnete eierforhold, en styresammensetning hvor hovedprinsippet var at offentlig hovedansvar for finansiering skulle gi styreflertall/styreformann, vedtekter, fastsatte åpningstider, krav til sikringsforhold og avtale med hovedbidragsyter basert på langtidspaner og målstyring.³²

Når det gjaldt fylkeskommunens rolle, la utredningen opp til at det burde utarbeides fylkesdelplaner for museumsvirksomheten. Samordningsmodellen med ansvarsmuseum ble anbefalt for å oppnå en bedre struktur og en profesjonell tjeneste for de mindre museene. Kommunene skulle ta et større ansvar for de lokale museene. På denne måten ville det bli et større samsvar mellom lokalt engasjement og lokalt ansvar. Ansvarsforholdet mellom fylkeskommunen og kommunene skulle avgjøres i den enkelte fylkeskommune. Styrking av samordning på fylkesnivå, med etablering av fellestjenester, var positivt. Hvordan disse skulle organiseres, var opp til den enkelte fylkeskommune.

Museumsplan for Vestfold 1997 – ny vekst og konsolidering

Museumsplanen fra 1992 ble revidert i 1996 og resulterte i *Museumsplan for Vestfold 1997–2000*. Planen hadde en forankring i *Fylkesplan 1996–99*. Fylkesplanen var organisert i tre deler som omfattet en beskrivelse av Vestfold-samfunnets langsiktige mål, prioriterte områder og fylkeskommunens ansvarsområder. I de langsiktige målene ble det lagt vekt på at det parallelt med en økende internasjonalisering var viktig å styrke en Vestfold-identitet og utvikle Vestfold-kulturen i vid forstand. Satsing på museene var et ledd i å nå dette målet.

Konteksten museumsplanen ble skrevet inn i, var å utvikle Vestfold som kulturfylke. I tillegg skulle folkehelsen stimuleres ved at man fremmet omsorgsverdier og iverksatte gagnlige tiltak som en viktig del av all samfunnsaktivitet. Dette skulle gjøre Vestfold som attraktivt fylke å bo i, og et fylke som satset på barn og unge.

Den største utfordringen innenfor kultursektoren var å sikre at fylkets regionale institusjoner – de fire regionmuseene og de større fylkesomfattende kulturinstitusjonene, som Haugar Vestfold kunstmuseum og informasjons-senteret ved Borrehaugene, Midgard – hadde et høyt faglig innhold, ble drevet profesjonelt og gitt forsvarlige økonomiske rammer for virksomheten. Fylkesplanen hadde også som mål å revidere den gjeldende museumsplanen, finne fram til en hensiktsmessig organisering av museumsvirksomheten i nordfylket, utvikle regionmuseene til aktive regionale sentra, stimulere til nye formidlingsformer og uttrykk, utvikle Vestfold som kunsthylke og etablere fellesfunksjoner. Hensikten var å skape et rammeverk som åpnet for samordning, samtidig som det enkelte museum fikk mulighet til å utvikle seg videre.

Et annet plandokument med føringer inn i museumsplanen var *Kultur- og reiseliv i Vestfold – strategiplan 1994*. Her var det flere delmål som tangerte museenes arbeidsområder, så som å eksponere Vestfolds historie og kulturelle verdier utad, utvikle kulturelle attraksjoner, styrke tilrettelegging og service rundt kulturelle severdigheter, gi bedre formidlingstilbud for tilreisende og tilby «turistpakker» der sentrale severdigheter inngikk.³³

I denne reiselivskonteksten ble museene:

En viktig ingrediens i produktet Vestfold som turistfylke er kulturen og museene. Det er vanskelig å tenke seg en seriøs satsing på turisme uten også å inkludere en satsing på opprusting av museene.³⁴

Museumsplan for Vestfold 1997–2000 skulle følge opp valgene som ble gjort i planen av 1992, revidere noe og videreføre noe. Modellen med ansvarsmuseum som NOU 1996:7 foreskrev, ble i liten grad førende. En noe halvhjertet utredning i regi av museene selv – med inndeling av tematisk ansvar – ble fremmet, men inndelingen viste seg raskt vanskelig å etterleve.³⁵ Regioninndelingen ble derimot opprettholdt og videreført. Et viktig mål var å utvikle regionmuseene til en minimumsstandard, slik at de kunne «fungere som profesjonelle institusjoner og oppfylle sitt samfunnsansvar». Videre skulle det skje en samordning av ansvaret for dokumentasjon av fylkets historie og bedring av magasinforholdene. Her lå det føringer om etablering av et kulturhistorisk senter som tjenesteytende og samarbeidsfremmende ledd mellom museene.³⁶ Struktur ble et stikkord. Det

skulle legges vekt på en utvikling av museene «... der det skapes en struktur som gjør det mulig å se museene og deres behov i sammenheng og i forhold til annen virksomhet som legger vekt på Vestfold-historie».³⁷

I planen ble det lagt vekt på å styrke bemanningen ved museene og starte arbeidet med å etablere et felles magasin for å sikre en bedre forvaltning og bevaring av deres samlinger.³⁸ Finansieringen av tiltakene lå delvis inne i fylkeskommunens økonomiplan, men planen fremmet også tiltak utover disse rammene. Den økonomiske opptrappingen var på noe over kr 8 mill., fordelt på fire år, hvorav fylkeskommunen skulle dekke i overkant av kr 7 mill. Den siste millionen skulle primært dekket av museenes vertskommuner. I opptrappingsplanen var det ikke lagt inn statlig medvirkning. Til sammen ville fylkeskommunens tilskudd til museumsvirksomheten i disse fire årene beløpe seg til noe over kr 24. mill. Kostnader forbundet med fellesmagasin/konserveringstjenester, investeringer i regionmuseene og et mulig kulturhistorisk senter for Vestfold var ikke tatt inn i budsjettet.

Mot en konsolidert enhet – Vestfoldmuseene IKS

Museumsreformen fikk sin forankring i Stortingsmelding nr. 22 (1999–2000), *Kjelder til kunnskap og oppleving*. Meldingen er også kalt ABM-meldingen siden at den ønsket å anse arkiv, bibliotek og museum som et felles hele. Museumsdelen tok utgangspunkt i NOU 1996:7, men stortingsmeldingen fikk en noe annen dreining enn det NOU-en hadde lagt opp til.

ABM-meldingen pekte på tre viktige innsatsområder for museumssektoren:

Det ene var en ambisjon om å rydde opp i det norske museumslandskapet med et uttrykt mål om å konsolidere (fusjonere) med færre og sterkere enheter, både faglig og administrativt. Det andre var et ønske om en kvalitativ profesjonalisering innenfor museenes virksomhetsområder: innsamling, bevaring, forskning og formidling. Det tredje var å innrette museene på en slik måte at de var i stand til å møte utfordringer i dagens samfunn, fra rolleforståelse i et flerkulturelt samfunn til håndtering av et digitalt mediesamfunn. Det ble lagt opp til at Norsk Museumsutvikling (NMU)³⁹ (fra 2003 ABM-utvikling) – i samarbeid med fylkeskommunene, kommunene og museene – i løpet av en femårsperiode skulle initiere reformen «... for å nå fram til meir levedføre einingar».⁴⁰ Meldingen var en faglig og organisatorisk kobling mellom arkiv, bibliotek og museum, samtidig som den innvarslet en omfattende strukturreform på museumsfeltet. Reformen rettet seg mot mangfoldet av lokale og regionale museer, hvor målet var å bygge sterke faglige enheter, både regionalt og nasjonalt, i et nasjonalt museumsnettverk. Framgangsmåten var fusjonering implementert ved bruk

av stimuleringsstilskudd. Reformen ble deretter trappet opp gjennom årlige budsjettvedtak.

De tidligere halvoffentlige museene i Vestfold var ved inngangen til år 2000 blitt heloffentlige. Den største institusjonseieren var Vestfold fylkeskommune, deretter fulgte kommunene Sandefjord og Larvik. Tønsberg kommune var deltaker i Slottsfjellsmuseet IKS sammen med Vestfold fylkeskommune. Nord-Jarlsbergmuseene var et kommunalt foretak, eid av fylkeskommunen og kommunene Hof, Holmestrand, Re, Sande og Svelvik. Det interessante ved konsolideringsprosessen i Vestfold er således hvorfor det skulle gå hele ni år med forhandlinger mellom eierne før Vestfoldmuseene IKS ble et faktum.

Konsolideringsprosessen i Vestfold er i seg selv verdt en egen undersøkelse. Det skulle ta åtte år fra reformen ble lansert til Vestfoldmuseene IKS var et faktum. I forhandlingene mellom staten og fylkeskommunen, og mellom fylkeskommunene og kommunene, ble det framført økonomiske, politiske og styringsrelaterte argument. Lokal forankring i de respektive museene og lokalpolitisk patriotisme preget debatten. I tillegg hevdet enkelte at konsolideringen var tilstrekkelig gjennom etablering av Museumssenteret, med fellesmagasin og fellestjenester innenfor bevaring og konservering. Staten og fylkeskommunen ville det annerledes. Det er i ettertid blitt spurt om det lå økonomiske motiv bak reformen. Var den et ønske om å oppnå stordriftsfordeler og kostnadsbesparelser gjennom fusjonering av enheter? Om dette var motivet på statlig hold, ble det kraftig nedtonet i de offisielle begrunnelsene som ble gitt. Betraktninger rundt museenes samfunnsoppdrag og et ønske om å få mer ut av offentlige midler synes likevel å ha vært underliggende motiveringer. Reformen ble fremmet i en tid hvor målstyring var en viktig styringsparameter. I Kulturmeldingen – *Kulturpolitikk fram mot 2014* – som kom i 2002, står blant annet å lese: «Det er avgjerande å avklåra kvifor ein samanslutning er ynskjeleg, også utover dei eventuelle økonomiske gevinstane, før arbeidet med utforminga kan ta til.»⁴¹ I avsnittet om de faglige nasjonale museumsnettverkene som inngikk som en viktig del av reformen, står det at begrunnelsen var å oppnå faglig, men også «økonomisk-administrativt utbytte».⁴²

Avslutning

Til sist – hva kjennetegner den museumspolitiske utviklingen i Vestfold innenfor rammen av den statlige museumspolitikken fra 1970-tallet og fram til tusenårsskiftet?

Forenklet kan det hevdes at museumsutviklingen i Vestfold fram til fylkeskommunens museumsplan for Vestfold 1992–1996 kjennetegnes av det Dahl og

Helseth betegner som fenomenet *overrekke*.⁴³ Fylkets museer hadde inntil da sitt opphav i privat engasjement og velgjørenhet, for deretter å bli overført til kommunene som gave – eller ved at kommunene og fylkeskommunen sikret et økonomisk driftsgrunnlag. I brevet fra fylkeskultursjef Berg til departementet i 1991 framgår dette svært tydelig. Utfordringen var at de private giverne ikke lenger var til stede, og at kommunene og fylkeskommunen ikke kunne ivareta det økonomiske ansvaret uten økt statlig medvirkning.

I fylkeskultursjef Bergs argumentasjon gjenkjennes også det Dahl og Helseth betegner som prinsippet om likebehandling mellom distrikt og interesseparter i statsforvaltningen.⁴⁴ Berg vektla også at statens forventning om lokalt initiativ og lokal kapitalreising var oppfylt. Når så dialogen i årene fram mot tusenårsskiftet i stor grad kan beskrives som å være på «bristepunktet», viser det til at departementet – sett med fylkeskommunens øyne – ikke opptrådte i tråd med forventningen om likebehandling og ansvarsfordeling mellom offentlige myndigheter ifølge tilskuddsordningen for halvoffentlige museer.

Fra statens side kan det derimot hevdes at når forventningene ikke kunne innfris, hadde det sin bakgrunn i et annet likebehandlingsprinsipp: Vestfolds sene inntreden i tilskuddsordningen for halvoffentlige museer, ordningens «økonomiske tak» og det årlige reguleringsnivået som gjaldt alle museene tilknyttet ordningen.

I løpet av 1990-årene trer deretter en ny mekanisme i kraft, imitasjonsfenomenet. Det innebærer at fylkeskommunen, med utgangspunkt i kulturplanen fra 1988, selv initierer en rekke store tiltak – for på den måten å være på høyde med andre fylker når det gjelder kultur og kulturinstitusjoner. Begrunnelsen var i stor grad instrumentell og samfunnsøkonomisk: Etablering av kulturinstitusjoner som festspill, kunstmuseum og vikingtidssenter skulle bidra til å gjøre Vestfold til et attraktivt bosted og turistfylke. Kulturbasert næringsutvikling, som i det gamle jernverksmiljøet på Eidsfoss og på Fossekleiva i Svelvik, hadde samme mål.

For museenes del representerte den museumspolitiske vendingen rundt tusenårsskiftet i en lenge – etterlengtet – økt statlig medfinansiering, om enn innenfor rammen av en ønsket statlig fusjonering av landets mange lokale og regionale museer til større enheter.

Noter

- 1 Dahl og Helseth 2006: 268
- 2 Seip 1968, referert i Dahl og Helseth 2006: 268
- 3 Frenander 1999: 1
- 4 Kirke- og undervisningsdepartementet, bibliotekskontor D-F, boks 205, Riksarkivet, Oslo. Se også Vestheim 1994: 133–147
Kirkedepartementets Folkeopplysningsnemnd trådte sammen i 1934. Sekretær var departementets konsulent i bibliotekspørsmål, Arne Kildal (1885–1972). Den hadde 27 medlemmer og med det en bred sammensetning hvor de fleste organisasjoner innen folkeopplysningsarbeidet i datidens Norge var representert. Nemndas strategidokument «Tilråding um Arbeidet for fremjing av folkeopplysning» ble avgitt i 1934. Vestheim betegner nemnda og dens utredning som et krisetiltak med framtidsvisjoner. Innstillingen var et altomfattende kulturprogram. Ambisjonen var å utforme et helhetlig, men ikke saksfeltorientert kulturpolitisk program. Dokumentet er i ettertid blitt stående som et første tilfelle til et kulturpolitisk program i Norge.
- 5 Vestheim 1994: 57–73. Billing 1978: 100–105
- 6 Stortingsmelding nr. 93 (1971–72) *Om museumssaken* var initiert av samlingsregjeringen Borten i 1967, men ble fremmet av regjeringen Bratteli.
- 7 Kostnader museene kunne legge inn i budsjettøknaden, var lønn (fagpersonale, administrativt personale, ekstrahjelp, vaktmester osv.), inventar og utstyr, ordinære innkjøp til samlingene, vedlikehold av bygninger, samlinger og anlegg. Avdrag og lån gikk ikke inn i beregningsgrunnlaget. Videre skulle utgifter til større engangstiltak holdes utenfor, idet staten henviste til kulturfondet.
- 8 Brev datert 4.6.1973 fra Kirke- og undervisningsdepartementet til Fylkesmannen i Vestfold. Tilbud om en ny tilskuddsordning for de halvoffentlige museene. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- 9 Regjeringen (1973–74) Innst. S. nr. 175
- 10 Ordningens bestemmelser ble nedfelt i Innst. S. nr. 175, 1973–74: 466. Ifølge disse måtte de museene som kom med i ordningen, oppfylle visse vilkår. Således at museet skulle ha egne vedtekter, og at samlingene skulle bli katalogisert.
- 11 Vestfold fylkeskommunes kulturutvalg behandlet 8. april 1975 fylkets budsjett for 1976 og fremmet forslaget under U. post 1.594.342. Tilskudd til museer. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- 12 Brev fra Kommandør Chr. Christensens Hvalfangstmuseum ved styreleder Knapp til fylkeskonservator i Vestfold, datert 18.12.1973. A -2194 Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet.
- 13 I 1921 fikk fylkestinget bevilgningsrett, og fylkeskommunen fikk egne skatteinntekter som ble utlignet på kommunene. Denne formen for skatt kalles repartisjonskatt – repartisjon betyr forholdsvis fordeling. Fylkesskatten ble fastsatt under fylkestingets budsjettbehandling, samtidig som kommunene behandlet sine budsjett. Skatten ble beregnet etter sist kjente ligning og fordelt på kommunene etter kommunenes samlede skatteinntekter. I kommunene skapte denne formen for skatt derfor stor usikkerhet og ufrihet.
- 14 Fylkesrådmannen hadde følgende bemerkninger til saken: Tvil med hensyn til varigheten av den foreslåtte finansieringsordningen for så vidt det kunne være grunn til å anta at de spesielle tilskuddsformer enten ville falle bort ved omleggingen av fylkesskatten eller gå opp i mer generelle overføringer, har hittil avholdt fylkeskommunen fra å akseptere statens tilbud (jf.

- fylkesutvalgssak nr. 234/75 og nr. 142/74). Avtale mellom staten og fylket om tilskudds- og administrasjonsordning for de halvoffentlige museene (Sak fylkesutvalget 128/76). A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- 15 Brev fra Kirke- og undervisningsdepartementet, 23.12.82 til Vestfold fylkeskommune, Vestfold fylkeskommune, A- 2194 Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
 - 16 Betegnelsen «godkjente stillinger» innebar at stillingene var innlemmet i Statens lønnsregulativ, at staten bevilget penger til stillingene og påtok seg å dekke de merutgifter som eventuelle lønnsreguleringer ville avstedkomme.
 - 17 Fylkeskultursjefen i Vestfold, notat: «Tilskuddsordningen for halvoffentlige museer. Statstilskudd til Vestfold», datert 12.6.1986. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
 - 18 Aall 1916
 - 19 Presentasjon av Landsplanen ble tatt inn i årsmøtereferatet til Norske Museers Landsforbund i 1947. Norges museumsforbund 1952: 132-134
 - 20 Statens museumsdirektør, 1956, Landsplan B. A-2194 Fylkeskultursjefen i Vestfold, Fylkeskonservatoren, Vestfoldarkivet, Sandefjord. For tilsetting og ansettelsesvilkår, se NOU 1977 nr. 50.
 - 21 Eriksen, Erling (1980). Museumsstrukturen i Vestfold – Nåværende situasjon og fremtidig utbygging, mars 1980. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord
 - 22 Kulturplan for Vestfold 1985. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord
 - 23 Wexelsen 1988
 - 24 Regjeringen (1987-88). Statsbudsjettet 1987-88: 294
 - 25 Utviklingen av statens medvirkning når det gjaldt tilskuddsordningen til halvoffentlige museer i Vestfold i perioden 1983-86, viste en årlig, prosentvis nedgang: 1983: 1410', 48,58 %, 1984: 1467' 47,82 %, 1985: 1578' 44,0 %. Budsjett 1986: 1677' 39,56 % (Tall hentet fra fylkeskommunens regnskaper).
 - 26 Brev fra Vestfold fylkeskommune til Kirke- og undervisningsdepartementet, FK 16.5.1991: Nye museer inn på tilskuddsordningen. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
 - 27 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Utadrettede kulturtiltak, 1988. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
 - 28 Elvestad 1992. Talleraas, Lise Emilie 1993
 - 29 Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer (NKKM), 1983 (1986). Statens museumsråd, 1986, Organisering og finansiering av norske museer, Oslo.
 - 30 Fylkeskultursjefen i Vestfold 1997: 11
 - 31 NOU 1996:7: 11
 - 32 NOU 1996:7: 12
 - 33 Fylkeskultursjefen i Vestfold, 1994
 - 34 Fylkeskultursjefen i Vestfold 1996: 2
 - 35 Museumsrådet for Vestfold hadde forslag om følgende tematiske inndeling: Larvik museum: Eldre industrihistorie og grevskapskultur; Sandefjordsmuseene: Hvalfangst og sjøfart; Vestfold Fylkesmuseum: byutvikling, folkekunst og «Vestfold-identitet»; Nord-Jarlsbergmuseene: Nyere industrihistorie. Museumsråd for Vestfold: uttalelse vedrørende tematisk ansvarsfordeling. A-2194. Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
 - 36 Fylkeskultursjefen i Vestfold 1996: 5
 - 37 Fylkeskultursjefen i Vestfold 1996: 5
 - 38 Foreslåtte stillinger var fem regionkonservatorer, tre museumspedagoger, én museumshåndverker, én administrativ stilling, én fellesstilling som

naturhistoriker samt fellestjenester innenfor arkiv og bevaring. St.meld. nr. 93 (1971-72) ble fulgt opp av tilskuddsordning for halvoffentlige museer i 1975.		operative ansvaret for Museumsreformen. I 2010 ble organet avviklet og oppgavene på arkiv- og museumsfeltet overtatt av Kulturrådet.
39 Norsk Museumsutvikling, opprettet 1994, var et rådgivende organ for offentlige myndigheter som erstatning for det tidligere Statens Museumsråd. I 2003, i kjølvannet av ABM-meldingen, ble navnet endret til ABM-utvikling. Det gitt det	40	Kulturdepartementet 1999, pkt. 2.4
	41	Kulturdepartementet, 2003, pkt. 11.6.3.2 regional konsolidering
	42	Ibid., pkt. 11.6.3.1
	43	Dahl og Helseth 2006: 269
	44	Dahl og Helseth 2006: 268

Litteratur og kilder

- Billing, Greta (1978). *Kulturpolitikk og samfunnsforandring. En kultursosiologisk analyse av status til tilskottssordning til allment kulturarbeid i kommunene*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Dahl, Hans Fredrik og Tore Helseth (2006). *To knurrende løver. Kulturpolitikens historie 1814-2014*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Frenander, Anders (1999). *Debattens vågor. Om politisk-ideologiska frågor i efterkrigstidens svenska kulturdebatt*, Arachne nr. 13, Göteborg.
- Fylkeskultursjefen i Vestfold (1994). *Kultur og reiseliv i Vestfold – Strategiplan*. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- Fylkeskultursjefen i Vestfold (1996). *Museumsplan for Vestfold 1997-2000*. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- Fylkeskultursjefen i Vestfold (1985). *Kulturplan for Vestfold 1985*. A-2194 Vestfold fylkeskommune, Fylkeskultursjefen, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- Kulturdepartementet. (1999). *Kjelder til kunnskap og oppleving. Om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet* (St.meld. nr. 22, 1999-2000). Oslo: Kulturdepartementet.
- Kulturdepartementet (2003). *Kulturpolitikk fram mot 2014* (St.meld. nr. 48, 2002-2003). Oslo: Kulturdepartementet.
- Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer (NKKM). (1983/1986). *Strukturplan for museumsvesenet i Norge*, Norges Museumsforbunds arkiv, Statsarkivet, Oslo.
- Norske Museers Landsforbund (1953) Styrets beretning 1947, I: *Årsberetninger 1939-40 til 1951-52, Årsmøter 1945-52*. Oslo: Norske Museers Landsforbund, De Kunst- og Kulturhistoriske museer.
- NOU 1977:50. (1977) *Offentlig kulturvern på fylkesnivå, vedlegg 1, Tilsettings- og arbeidsvilkår for fylkeskonservatorer*. Oslo: Kirke- og undervisningsdepartementet.
- NOU 1996:7. (1996) *Museum. Mangfold, minne, møtestad*. Oslo: Kulturdepartementet.
- Proark AS, Arne Elvestad (1992). *Vikingsenter Borre: En idéskisse*. A-2194 Fylkeskultursjefen i Vestfold, Vestfoldarkivet, Sandefjord.
- Statens museumsråd (1986) *Organisering og finansiering av norske museer*. Oslo: Statens museumsråd.
- Statsbudsjettet, St.Prp. nr 1, 1987-88, Kultur- og vitenskapsdepartementet, Statens Forvaltningstjeneste, Oslo.